

úseku na území Podkarpatskej Rusi prevládol viac-menej dojem, že maďarská strana neberie toto stanovisko vážne. Potvrzuje a posilňuje to názor tunajších československých kruhov, že Maďari počítajú so skorým pripojením Podkarpatskej Rusi k Maďarsku, o čom nasvedčuje aj celková kampaň vo verejnosti, v tlači a v rozhlase.“ – AMZV ČR, PrS, kart. 60, f. 11, č. 163 248/VI-4/38.

Pražské MZV malo správy, že maďarský útok sa neobmedzil len na územie Podkarpatskej Rusi, ale bude smerovať aj proti Slovensku. Š. Osuský 22. 11. 1938 hlásil z Paríža, že A. Léger „zmlnil se mi o zprávách, které dostáva Qui d' Orsay o přípravách maďarského vojska k vtrhnutí do Podkarpatské Rusi a obsaditi eventuálně i východní část Slovenska“.. – AMZV ČR, PS I, Paříž 1938, č. 118. Podobnú správu hlásili nemecké spravodajské orgány nemeckému MZV, podľa ktorých maďarské vojsko má v pláne obsadiť východné územie Slovenska po čiaru Košice – Prešov.

¹ Vláda Podkarpatskej Rusi 18. 11. požiadala ministra Chvalkovského, aby diplomatickou cestou zakročil v Budapešti proti štvavej propagande budapeštianskeho rozhlasu proti vláde Podkarpatskej Rusi. V liste sa uvádzalo: „Maďarský rozhlas vysiela nepravdivé zprávy, pomlouvá podkarpatskou vládu a štvie podkarpatoruský lid proti jeho národní vládě. Toto jednání maďarského rozhlasu vyvolává na Podkarpatské Rusi zbytečný nekľid a nenávisť proti Maďarům v nacionálně uvědomělých vrstvách obyvatelstva. Je obava, že bude-li maďarský rozhlas pokračovat ve svém štvání, vznikne nebezpečná reakce, jenž se projeví v chování rusinského obyvatelstva proti zdejším Maďarům. Rusinský národ přeje si se svými sousedy žiti v míru a v klidu, avšak nehodlá trpěti podobnou zákeřnou agitací ze strany maďarského rozhlasu.“ – PNOB 1938-1945, 3. svazek, 2. sešit, s. 112, č. 928.

² Chust.

38

19. november 1938, Bratislava, Začiatok rokovania: 10.00 hod.

Zápisnica česko-slovenskej delimitačnej komisie s účasťou expertov o návrhu maďarskej vlády na výmenu obcí na demarkačnej čiare.

Zápisnica

Predseda Štefan Janšák zahájil schôdzu a naznačil účel, pre ktorý boli zvolaní príslušní experti. Pri jednaniach v Budapešti vyskytli sa rôzne možnosti korektúry hranice, a preto bude treba, aby objekty, ktoré by mohli vojsť v úvahu pri zámene, boli zhodnotené po všetkých stránkach, a to tak po stránke národnostnej, ako hospodárskej, strategickej, komunikačnej atď. Pozvaní experti majú sa vysloviť, do akej miery musí československá delegácia držať ten alebo onen úsek.

Prostredníctvom poslanca Esterházyho bol doručený predsedovi slovenskej vlády návrh na výmenu niektorých obcí, ktoré sú za demarkačnou čiarou v Maďarsku, za obce, ktoré sú na našej strane¹. Pôjde o to, aby naši experti behom soboty a nedele vypočítali hodnotu obcí a chotárov v úvahu prichádzajúcich. Musí sa vypočítať lesná plocha, hodnota hospodárska krajov, kde sa počítalo alebo počíta s dolovaním rúd, musí sa vypočítať rozloha majetkov kolonistov, počet duší, bonita kvóty (*pódy* ?) a musí sa porovnať počet obyvateľov a výmer katastrálnych jutár, ktoré Maďari požadujú a ktoré nám dávajú².

Československá delegácia musí si vyžiadať od slovenskej vlády zásadné stanovisko vo veci tejto výmeny, či má prijať ponuku maďarskej vlády na Komjatice, Šurany a okolie³, ktoré sú nacionálne veľmi uvedomelé, za obce, ktoré tak národne uvedomelé nie sú. Tak uvedomelý slovenský kraj, ako sú Komjatice, nebude tak ľahko zdolateľný ani pod vládou maďarskou, ako by boli kraje, ktoré ponúka maďarská vláda.

O týchto námetoch rokovali experti a rozhodli sa priniesť do budúcej schôdže podrobne odôvodnené a prepracované návrhy.

Dňa 21. novembra 1938 o 9. hodine zišli sa experti k novej porade a prejednali návrhy jednotlivých odborníkov. Bolo uvažované o troch alternatívach, ktoré by mohli byť navrhnuté ako odpo-

ved' na maďarský návrh. Podrobnosti prednesie predseda Janšák, generál Viest a Anton Granatier predsedovi vlády⁴ dnes o pol šiestej hodine večer⁵.

Zapísal:
Dr. Cieker, v. r.

AMZV ČR, PrS, kart., 61, f. 10, bez č. Kópia, strojopis.

¹ Pozri dok. č. 32, pozn 1.

² Pozri dok. č. 52.

³ Pozri dok. č. 53.

⁴ J. Tiso.

⁵ Záznam o stretnutí sme v archívnych fondoch nenašli.

19. november 1938, Bratislava.

Pokyny Prezídia Krajinského úradu okresným náčelníkom o organizovaní delimitačných prác pri stanovení definitívnej hranice s Maďarskom.

Dodatkom k výnosu Prezídia Ministerstva vnútra Slovenskej krajiny zo dňa 16. novembra 1938 čis. 732 / prez./1938¹ sa zdeľuje, že náležitá príprava stanovenia definitívnej štátnej hranice vyžaduje týchto okamžitých opatrení v *dohode s pridelenými styčnými dôstojníkmi*:

1. Zistiť podľa katastrálnych máp, uložených u katastrálnych meračských úradov, v akom rozsahu sú rozdelené katastrálne územia jednotlivých pohraničných obcí terajšou demarkačnou čiarou. Za tým účelom je nutné do špeciálnych máp styčných dôstojníkov zakresliť (pomocou priesvitného papiera) katastrálne hranice takýchto obcí,

2. Zistiť hodnotu pôdy takto rozdelených obcí z hľadiska hospodárskeho, vojenského atď., a to na oboch stranách demarkačnej čiary,

3. Zistiť pomery a podmienky komunikačné v novom pohraničnom pásme s uvedením a odôvodnením výhod i nevýhod tak pre Slovenskú krajinu, ako aj pre Maďarsko,

4. Zistiť obce s obyvateľstvom slovenskej národnosti na obidvoch stranách terajšej demarkačnej čiary a obce zmiešané s uvedením percenta Slovákov a Maďarov,

5. Zistiť obce s obyvateľstvom národnosti maďarskej na území Slovenskej krajiny od demarkačnej čiary i obce zmiešané s uvedením percenta Slovákov a Maďarov,

6. Na podklade zistených dát ad 1 - 5 navrhnuť v dohode so styčnými dôstojníkmi ustálenie najvýhodnejšej novej štátnej hranice pre Česko-Slovenskú republiku.

Krajinský prezident
v z. Duľa, v. r.

SNA, MV, kart. 3, č. 1 129. Odpis, strojopis.

¹ Pozri dok. č. 30.